

den op al die vragen – en steevast op een toegankelijke en enthousiasmerende manier.

Het boek bestaat uit drie delen. Het eerste deel geeft een beknopte stand van zaken rond meertaligheid. Vooroordelen en hardnekkige misverstanden worden uit de weg geruimd, gevolgd door een pleidooi voor een meertalige visie op de multiculturele samenleving. In het tweede deel verlegt Orioni de focus naar het meertalige kind zelf. Welke rol speelt taal? Hoe verloopt de meertalige taalontwikkeling? Hoe ziet het meertalige brein eruit? En hoe zit het met de multiculturele identiteit, meertalige woordenschat en het vermengen van talen? Tot slot is er deel drie, waarin het meertalige kind en zijn voortdurende interactie met de samenleving centraal staan: thuis, in de voorschoolse opvang, op school en bij de logopedist.

Lezen, want... dit boek biedt een laagdrempelig vertrekpunt voor leerkrachten die nog niet lang met meertaligheid worden geconfronteerd, of nog met grote vragen zitten over hoe meertaligheid zich bij kinderen manifesteert en hoe hun taalontwikkeling eruitziet.

**'TAAL LEREN.
VAN KLEUTERS
TOT
VOLWASSENEN'**

**Koen Jaspaert &
Carolien Frijns
2017 / Lannoo**

Het vijfde en laatste boek in dit rijtje verscheen vorig jaar, kort na het voortijdige overlijden van Koen Jaspaert, wiens geest onmiskenbaar in 'Taal leren' aanwezig is. Jaspaert heeft steevast een sterke visie gehad op taalonderwijs dat de (tweede)taalverwerving van kinderen,

jongeren en volwassenen maximaal stimuleert, en het is dan ook niet toevallig dat het boek opent met een visietekst van zijn hand, die de toon zet voor dit boek.

In de acht daaropvolgende hoofdstukken wordt niet alleen een staalkaart aangeboden van recent wetenschappelijk onderzoek rond taalverwerving en taalontwikkeling, maar er is ook ruimte voor praktijkvoorbeelden, tips en aanbevelingen voor beleidsmakers. De grote sterkte van het boek is dat het – net als we dat hier in *Fons* proberen te doen – niet louter is gericht op het basisonderwijs, zoals dat in het meeste onderzoek nog steeds het geval is, maar dat de blik breed wordt opengetrokken: van taalstimulering in de kleuterklas en leesplezier in het lager onderwijs over taalontwikkeling in het secundair onderwijs naar twee erg boeiende en lezenswaardige hoofdstukken over de NT2-klas in het volwassenenonderwijs. Het levert na de lectuur van 'Taal leren' een vol hoofd op, maar ook een hoofd vol inspiratie en nieuwe perspectieven.

Lezen, want... als het over taalonderwijs, taalverwerving en taalstimulering gaat, is 'over het muurtje kijken' cruciaal, en moeten we als leraar Nederlands elke gelegenheid te baat nemen om meer inzicht te krijgen in hoe er in andere onderwijsniveaus met en rond taal wordt gewerkt. Dit boek geeft op dat gebied alvast helder geformuleerde en praktijkgerichte inzichten, die bovendien op wetenschappelijk onderzoek zijn gestoeld.

Om het meertalige voorlezen te stimuleren, sloegen Foyer en het Vlaams Fonds voor de Letteren de handen in elkaar om een digitale vertelkiosk te ontwerpen. De vertelkiosk is vormgegeven als een kamishibai. In de plaats van vertelprenten, krijgen de kinderen een touchscreen in de vorm van een boekenkast te zien. Via het touchscreen kunnen kinderen op een snelle en eenvoudige manier een verhaal kiezen in een taal naar keuze en dat verhaal vervolgens laten afspelen, terwijl ze zowel de voorlezer als de prenten te zien krijgen. Verder is er ook een boekenkast met woordenloze boeken in de kiosk geïntegreerd.

Inge Umans en Eefje Raets

Over de auteur

INGE UMANS

is documentalist bij docAtlas en leesbevorderaar bij rode draad.

EEFJE RAETS

is voorlezer en projectcoördinator bij de Boekenkaravaan, een taal- en leesbevorderingsproject gericht op maatschappelijk kwetsbare kinderen in Antwerpen.

De digitale vertelkiosk

In de digitale vertelkiosk zijn 98 verhalen te zien in maar liefst 21 verschillende talen. Bij de digitale vertelkiosk hoort ook een fysieke boekenkast, zodat de kinderen het contact met boeken blijven behouden. Verder is er aan sommige verhalen ook een verwerkingsactiviteit gekoppeld. Die verwerkingsactiviteiten kunnen bestaan uit een aantal vragen om het verhaal te verwerken, maar ook uit knutselactiviteiten of talensensibiliserende activiteiten zoals een liedje aanleren of tellen tot tien in een bepaalde taal.

HET DOEL VAN DE DIGITALE VERTELKIOSK

Met de digitale vertelkiosk wil Foyer de thuistaal en de meervoudige identiteit van de kinderen waarderen en in de kijker zetten. Naast het Nederlands krijgen ook de verschillende thuistalen een plek, waardoor kinderen zich in al hun facetten van hun identiteit aangesproken voelen. Taal, identiteit en emotie zijn immers heel nauw met elkaar verbonden. Door verhalen te horen in de moedertaal, verhoogt de motivatie en het plezier van zowel de ouders als de kinderen. Ouders ontdekken ook hoe ze kunnen bijdragen tot de taalvererving van hun kinderen, wat hun eigenwaarde kan versterken.

Dankzij de digitale kamishibai kan er talensensibiliserend gewerkt worden voor en met alle kinderen. Kinderen komen op die manier op een positieve en speelse manier in contact met taaldiversiteit.

© Michiel Devijver

Het hoofddoel is om zo een positieve attitude te bevorderen ten aanzien van talen en culturen.

VOOR WIE?

De digitale vertelkiosk is te gebruiken door kinderen van drie tot en met tien jaar en hun ouders. De vertelkiosk werd in de eerste plaats ontwikkeld voor kinderen van vluchtelingen om een brug te slaan naar hun thuistaal en identiteit, maar kan verder ook ingezet worden in de klas, bibliotheken, consultatiebureaus, crèches en de naschoolse opvang.

Ben je geprikkeld door deze bijdrage en wil je zelf de vertelkiosk ontlenuen? De vertelkiosk is niet alleen mooi inzetbaar tijdens de Voorleesweek, maar kan ook gebruikt worden in klassen met anderstalige nieuwkomers, of om op de Dag van de thuistaal een brug te slaan naar de verschillende thuistalen van je leerlingen. Op onze website (www.tijdschriftfons.be) vind je alle contactgegevens. Met vragen over de vertelkiosk kun je ook mailen naar patricia.civetta@foyer.be.

De meertalige vertelkiosk

EEN IDEAAAL INSTRUMENT OM HET BELANG VAN DE EIGEN MOEDERTAAL IN DE KIJKER TE ZETTEN*

De Boekenkaravaan huurde de meertalige vertelkiosk bij DocAtlas voor een samenwerking met de Zomer van Atlas, bibliotheek Vrede en het Huis van het Kind in Borgerhout. Deze partners zochten naar een kruisbestuiving tussen voorlezen en conversatietafels voor ouders en hun kinderen. Er kwam een projectweek uit de bus vol taal oefenkanalen Nederlands, gericht op gezinnen die het inburgeringstraject volg(d)en. Eefje Raets, projectcoördinator van de Boekenkaravaan, vertelt:

“We stemden onze methodieken en activiteiten af op het taalniveau Nederlands van de deelnemers. Het programma bevatte zowel aparte activiteiten voor kinderen als gezamenlijke (voor)leesmomenten. De meertalige vertelkiosk maakte haar opwachting op dag twee, een dag die in het teken stond van ieders moedertaal. De bibliotheek was de ideale locatie om zowel de anderstalige boeken te tonen als de meertalige vertelkiosk te introduceren.

De rode kiosk stond opgesteld op een zeer zichtbare plaats in de bibliotheek. Er stonden bankjes rond en de kisten met boeken stonden dichtbij. Iedereen verzamelde rond het scherm. Volgens de principes van klare taal bedachten we een inleiding: geen moeilijke woorden, korte zinnen, geen spreektaal of tarzanttaal en af en toe herhaling. Zo werd de meertalige vertelkiosk ‘de verhalenbox’ en een voorlezer is ‘een man of een vrouw die een verhaal vertelt’. We

toonden wat we vertelden en ondersteunden onze uitleg met gebaren.

Na de eerste uitleg maakte een interactieve opwarmopdracht de diversiteit aan moedertalen onder de deelnemers duidelijk. Ouders en kinderen stonden in een kring. Een bal vloog door de lucht.

“Ik ben Lucia uit Peru.*

Ik spreek Spaans.”

“Zij is Lucia uit Peru.

Ze spreekt Spaans.”

Lucia gooide de bal naar Achmed.

“Ik ben Achmed. Ik kom uit Somalië. Ik spreek Somalisch.”

Terwijl de bal rondging, noteerde een helpende hand de moedertalen op labels en pinde ze vast op een grote wereldkaart. Af en toe schoot een kind te hulp om een land te zoeken. De bal is snel en de wereld is groot. De opdracht combineerde onderlinge kennismaking met actieve taal oefening. We wilden onze positieve houding tegenover thuistalen meteen kenbaar maken. Uiteraard kenden we zelf niet alle genoemde talen. Zo leerden wij ook iets bij.

Vervolgens kreeg Achmed een blinddoek om en een grote punaise in zijn hand. Die mocht hij – zonder te kijken – op de kaart prikken om zo te bepalen welk filmpje we samen zouden bekijken. Het land dat het dichtste bij de punaise lag en waarvan de taal beschikbaar was, zochten ze samen op.

We toonden de werking van de kiosk en ook hier was klare taal belangrijk.

Onze handelingen en onze uitleg liepen gelijk. Bijvoorbeeld: ik druk op deze knop en het verhaal start. Ik druk op deze knop en we kiezen een ander verhaal. In een korte nabespreking mochten de kinderen elkaar ook bevragen: *Waar denken de anderen dat het over gaat? Wie kan helpen? Zijn er woorden die je begrijpt? Wat vertellen de beelden je?* De kinderen die het verhaal begrepen hadden, konden fier de anderen inlichten.

Voor sommige verhalen zijn er ook vragen of creatieve opdrachten. Bij het boek ‘I want my hat back’ van Jon Klaasen krijgen de kinderen enkele vragen voorgeschoteld. *Welke kleur heeft de hoed? Is de beer dik of dun?*

De bibliotheek heeft enkele titels uit de kiosk in het Nederlands of in een andere taal. Dat is de ideale manier om de brug te bouwen tussen digitale en fysieke boeken. Ouders konden later een ander filmpje afspelen of het overeenkomstige boek uitleenen. We sloten af met een voorleesmoment in de bibliotheek. Een verhaal werd er live in twee talen gebracht.

De ouders konden later terugkomen met hun kinderen om filmpjes in hun moedertaal te zoeken. De kiosk bleef immers nog enkele weken in de bibliotheek staan, zodat iedereen de tijd kreeg om het aanbod zelfstandig te ontdekken. Voor ons was het een ideaal instrument om het belang van de eigen moedertaal in de verf te zetten.”

* De namen zijn aangepast om privacyredenen